

Inspekteerimine

Kemikaaliseaduse (edaspidi KemS) §-dega 34 ja 35 on vastavalt oma pädevusele määratud ohtlike ja suurõnnetuse ohuga ettevõtete osas pädevateks asutusteks vastavalt Päästeamet (edaspidi PÄA) ning Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (edaspidi TTJA). KemS-i § 38 lg 2 ning lg 3 punktidega 5 ja 6 on sätestatud PÄA ja TTJA riikliku järelevalve pädevused. KemS-i § 23 lg 7 kohaselt teevad pädevad asutused oma ülesannete täitmisel koostööd.

Riikliku järelevalve teostamisel kohaldatakse haldusmenetluse seadusest (edaspidi HMS) ja korrakaitseadusest tulenevaid riikliku järelevalve üldmeetmeid ning korrakaitseadusega sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid. Järelevalve läbiviimisel kontrollitakse oma pädevuse piires ettevõtete tegevuse vastavust õigusaktidega sätestatud tingimustele. Süüteotunnuste ilmnmisel on KemS-i § 50 lg 1 p 3 kohaselt TTJA KemS-i §-des 43, 44, 47 ja 49 sätestatud juhtudel väärtegade kohtuväline menetleja.

Korrakaitseaduse (edaspidi KorS) § 24 kohaselt koostab TTJA ohuprognosi ja uuendab seda iga-aastaselt. Viimane ohuprognos on kinnitatud TTJA peadirektori käskkirjaga ([19.12.2022 nr 1-2/22-091](#)) ning selle peatükk 9.3 selgitab TTJA kontrolli ulatuse ning milliste põhimõtete kohaselt koostatakse koostöös PÄA-ga iga-aastased tööplaanid.

Direktiivi nõue (artikkel 20)	Selgitus (TTJA ülevaade)
Punkt 1	TTJA inspekteerimissüsteemi aluseks on KorS, HMS, KemS ning TTJA peadirektori käskkirjaga kinnitatud ohuprognos ja töökorralduse juhised.
Punkt 2, a-d	Ohuprognosi alusel „Regulaarse järelevalve käigus kontrollitakse käitise poolt esitatud dokumentide vastavust tegelikule olukorrale, hinnatakse, kuidas käitis enda poolt kehtestatud reegleid täidab ning tagab üldist töökultuuri ja heakorda territooriumil ning avalikkuse teavitamise nõude täitmist.“ TTJA kinnitab, et inspekteerimise laad vastab asjaomase käitise liigile ning inspekteerimine ei sõltu ohutusaruande või muu esitatud dokumendi saamisest. Samas kogu teavet, mis nendes dokumentides on, kasutatakse ka ära.
Punkt 3, a-h	Kemikaaliseadus § 40 lg 2, sh ohuprognos.
Punkt 4	Ohuprognosi kirjelduse alusel koostatakse järelevalveplan, kus on välja toodud ettevõtete andmed ning PÄA ja TTJA kontrolli ajad viie aasta lõikes. Ohuprognos, sh kontrollikava vaadatakse järjepidevalt ja vähemalt kord aastas üle, hinnatakse selle ajakohasust ning tehakse vajaduse korral muudatused (KorS § 24 lg 4).
Punkt 5, a-b	Vastavalt töökorraldusjuhisele, kõik kontrolliga/inspekteerimisega seotud tulemused kantakse TTJA järelevalve infosüsteemi (JVIS), st antud keskkonnas toimub järelevalvemenetlus algusest lõpuni. Lisaks kogutakse JVIS-es lubade, ameti tegevusvaldkonnaga seotud sündmuste, väärteomenetluse, ohtlike kemikaale käitlevate käitiste ja nende kohustusliku dokumentatsiooni andmestikke. (Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti infosüsteemi põhimäärus § 4 lg 4).
Punkt 6	<i>TTJA ohuprognos selgitab:</i> Ohu tõrjumine ja ennetamine on riikliku järelevalve osad, mille üldiseid põhimõtteid reguleerib KorS. Riiklik järelevalve jaguneb kaheks:

	<ul style="list-style-type: none"> • Ohutõrjeline riiklik järelevalve. See on riiklik järelevalve olukorras, kus eksisteerib korrarikumine (KorS § 5 lg 1), oht (KorS § 5 lg-d 2-5) või ohukahtlus (KorS § 5 lg 6). Eeltoodu ei ole seotud asjaoluga, kas olukord vastab mõnele süüteo koosseisule. Ohutõrjelise riikliku järelevalve eesmärk on ohu tõrjumine, sh ohukahtluse korral ohu välja selgitamine. Selle riikliku järelevalve siht on tegeleda konkreetse ohuga. • Ohuennetuslik riiklik järelevalve. See on riiklik järelevalve olukorras, kus puudub ohukahtlus, kuid saab pidada võimalikuks olukorda, mille realiseerumisel tekib ohukahtlus või oht (KorS § 5 lg 7). Ohuennetusliku riikliku järelevalvega on tüüpiliselt tegemist juhtudel, kus seadusest tulenevalt peab korrakaitseorgan kontrollima teatud avalik-õiguslike nõuete järgimist, sõltumata sellest, kas konkreetse isiku või olukorra ohtlikkuse kohta on teavet (nn inspeksiooniline riiklik järelevalve). <p>Lisaks kehtestab HMS § 6 uurimispõhimõtte, et haldusorgan on kohustatud välja selgitama menetletavas asjas olulise tähendusega asjaolud ja vajaduse korral koguma selleks tõendeid oma algatusel.</p>
Punkt 7	Menetlustähtaegade osas järgib TTJA HMS-iga kehtestatud menetluse üldpõhimõtteid ning KemS § 40 lg 2 sätestatud.
Punkt 8	Menetlustähtaegade osas järgib TTJA HMS-iga kehtestatud menetluse üldpõhimõtteid ning KemS § 40 lg 2 sätestatud.
Punkt 9	Ohuprognosis on välja toodud, et iga-aastased tööplaanid koostatakse koostöös PÄA ja TTJA-ga. KorS § 10 lg 1 sätestab, et korrakaitseorganid teevad koostööd, s.h koguvad ja vahetavad omavahel riikliku järelevalve teostamiseks vajalikku teavet ning teevad ettepanekuid riikliku järelevalve otstarbekamaks teostamiseks.
Punkt 10	KemS § 37 alusel on Eestis moodustatud kemikaaliohutuse komisjon, mida juhib Sotsiaalministeerium. Alates 2023. a on moodustatud ka alatöörühm (järelevalve töörühm), kus käsitletakse järelevalvega seotud teemasid. Samuti on PÄA ja TTJA pädevuses vastavalt KemS § 34 p 4 ja § 35 p 2 osaleda oma pädevuse piires rahvusvahelises koostöös ning vahetada teavet teiste riikide pädevate asutuste ja rahvusvaheliste organisatsioonidega.
Punkt 11	Tulenevalt KorS § 23 lg 3 on isikul kohustus taluda tema suhtes seaduses sätestatud alusel ja korras kohaldatavaid riikliku järelevalve meetmeid. Sama paragrahvi lg 4 sätestab, et lõikes 3 nimetatud kohustuse täitmise tagamiseks on korrakaitseorganil õigus teha järelevalve subjektile ettekirjutus ning rakendada sunniraha asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud alusel ja korras. Korrakaitseorgan võib KemS-is sätestatud riikliku järelevalve tegemiseks kohaldada KorS-i §-des 30, 31, 32, 44, 45, 49, 50, 51, 52 ja 53 sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid KorS-is sätestatud alusel ja korras (KemS § 39).